ҒАЛАБА МУБОРАК, ПАХТАКОРЛАР!

●РЕСПУБЛИКАМИЗ ПАХТАКОРЛАРИ ОНА-ВАТАНГА 4 МИЛЛИОН ТОННА ПАХТА ТОПШИРДИЛАР. ҲОСИЛДОРЛИК 25 ЦЕНТНЕРГА ЕТДИ. I МИЛЛИОН 540 МИНГ ТОННА «ОҚ ОЛТИН» МАШИНАЛАР БИЛАН ТЕРИБ ОЛИНДИ.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

27 НОЯБРЬ 1967 й. 2-йил чиқиши
ДУШАНБА
№ 276 (431)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

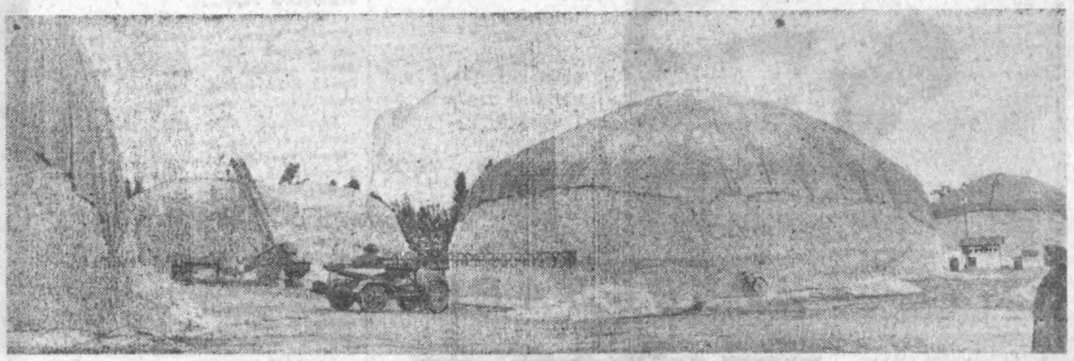

ОҚҚЎРҒОН ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ПУНКТИ МИНГЛАБ ТОННА ҲОСИЛНИ ҚАБУЛ ҚИЛИБ ОЛДИ
СУРАТДА: ПУНКДАГИ ПАХТА ХИРМОНЛАРИ.
Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ).

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ:

4.000.000 ТОННА «ОҚ ОЛТИН» ТАЙЁР!

Бугун серқуёш республикамиз деҳқонлари Ватанга берган ваъдаларининг устидан чиққанликлари тўғрисида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинча Марказий Комитетига ва иттифоқ ҳукуматига катта қувонч, зўр ифтихор билан рапорт бердилар. Мамлакат 4 миллион тонна Ўзбекистон «оқ олтин»ини қабул қилиб олди. Бу пландагига нисбатан 200 минг тонна кўпдир.

Бу ажойиб ғалаба мўл ҳосил учун олиб борилган қаттиқ курашларда қўлга киритилди. Андижон области давлатга 770 минг тонна, Фарғона области 544 минг тонна, Сирдарё области 479 минг тонна, Самарқанд области 375 минг тонна, Бухоро области 363 минг тонна, Тошкент области 315 минг тонна, Хоразм области 350 минг, тонна. Сурхондарё области 328,5 минг тонна, Қорақалпоғистон АССР 252 минг тонна, Қашқадарё области 207,6 минг тонна пахта топширдилар.

73 район, колхоз ва совхозларнинг кўпчилиги, минглаpча комплекс механизациялашган бригада ва звенолар пахта тайёрлаш йиллик планини муддатидан илгари адо этишди.

Республика меҳнаткашлари ўз қувончларини ҳамма билан баҳам кўриб, социалистик қишлоқ хўжалигини юксак суръатлар билан ривожлантириш ҳақида доимий равишда ғамхўрлик қилиб келаётганликлари учун Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига чин қалбдан ташаккур изҳор этадилар. КПСС Марказий Комитети март (1965 йил), май (1966 йил) Пленумлари ишлаб чиққан конкрет тадбирлар ҳамда Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига оммавий тус олган социалистик мусобақа, жуда катта мисли кўрилмаган меҳнат кўтаринкилиги ва юксак уюшқоқлик, пахтакорларимизнинг Ватан олдидаги бурчларини шараф билан бажаришга интилишлари ажойиб самаралар берди.

Бепоён далалар келгуси йил ҳосилига тайёрланяпти. Ҳосилдан бўшаган майдонлар чуқур ҳайдалиб, палахса-палахса ағдариляпти. Тоғлар бағрига туташиб кетган кўз илғамас бу шудгор Юқори Чирчик районидаги «Политотдел» колхозининг «оқ олтин» хазинасидир.

Деҳқончилик маданиятини тинмай ошириш, ишлаб чиқаришга фан ва илғор тажрибаларни кенг жорий этиш туфайли юбилей йилида қарийб 1.600 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил кўтарилди. Хоразм пахтакорлари гектар бошига 34,9 центнердан, Сурхондарё области 29,8 центнердан пахта топширилишига эришдилар.

Кўпгина илғор районлар, колхоз ва совхозлар, комплекс механизациялашган бригада ва звенолар меҳнатда мўъжизалар яратишди.

Дала гвардиячилари деб ҳаққоний ном олган шонли механизаторларимизнинг жасорати беқиёс ва бебаҳодир. Бу йилги мавсумда республикамиз далаларида 25 мингдан ортиқроқ терим машиналари, минглаpча кўрак териш агрегатлари, тўкилган пахтани териб оладиган механизмлар ва бошқа техника жавлон урди. 1.540 минг тонна пахта ёки ялпи ҳосилнинг 40 проценти машиналар бункеридан тўкилди.

Машинасозлик ва кимё саноати ходимлари республика ва колхоз ва совхозларини техника, минерал ўғитлар, дефолиантлар ва бошқа дориворлар билан таъминлаб турибдилар. Пахта учун курашга граждан авиацияси лочинлари катта ҳисса қўшдилар.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, хўжаликнинг раҳбарлари юбилей йили ҳосили учун олиб борилган курашга меҳнаткашларни сафарбар этишда жонбозлик қилдилар. Коммунистлар ва комсомоллар социалистик мусобақанинг биринчи сафларида бордилар.

Пахта тайёрлаш давом этмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам маҳсулот етиштиришни кўпайтиришда яхши натижаларга эришилди. Ғаллакорлар дон топшириш йиллик планини муддатидан илгари 105 процент адо этишди. Шоли тайёрлаш йиллик плани 120,6 процент бажарилди. Қўйчивонларимиз 1966 йилдагига нисбатан 520 минг бош кўп қўзи олдилар. Давлатга қоракўл тери топшириш йиллик плани 116 процент адо этилди. Давлатга жун топшириш плани 104,6 процент бажарилди. Тухум сотиш план — заказн муддатидан илгари ортиғи билан адо этилди.

Пиллакорлар, лубкорлар, сабзавоткорлар, боғбонлар, тамакикорлар ва қишлоқ хўжалигининг бошқа ходимлари ҳам юбилей йилини катта муваффақиятлар билан нишонладилар. Давлатга пилла топшириш плани 114,8 процент, сабзавот— 114,6 процентга етказилди.

Мамлакатга ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда 1012 тонна пилла, 67,0 минг тонна луб экинлари маҳсулоти, 65,5 минг тонна сабзавот, 20 минг тонна картошка, 22,3 минг тонна янги узилган мева, 8 минг тонна гўшт, 10,5 минг тонна сут, 8,2 миллион дона тухум кўп етказиб берилди.

Ватанга муҳаббат, партияга садоқат, Коммунистик партиямия томонидан қўйилган буюк мақсадга интилиш республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини янада янги улкан ишларга руҳлантирмоқда. КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг совет халқига Мурожаатига жавобан республикамиз колхозчилари, совхозларнинг ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш, буюк доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш мақсадида социалистик мусобақани тағин ҳам қизитиб юбордилар.

ТОШКЕНТ ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг студентлари Ўзбекистон, Тожикистон ва Қирғизистон пахта далаларида бу йил зўр ғайрат ва ажойиб меҳнатсеварлик билан пахта тердилар. Қишлоқ хўжалик техникасини қунт билан ўрганаётган ёшлар айниқса республикамиз деҳқонларига жуда катта ёрдам бердилар.

Институт студентлари 79 колхозда пахта териш машиналарини бошқаришди. Улар республикамиз пахтакорлари уйган тўрт миллион тонналик юксак хирмонга ана шу ПЎЛАТ МАШИНАЛАРНИНГ БУНКЕРЛАРИДАН 21 МИНГ ТОННАДАН ОРТИҚ ПАХТА ТЎКИБ КАТТА ҲИССА ҚЎШДИЛАР.

ОФАРИН, СТУДЕНТЛАР!

Бундан ташқари институтнинг Ўрта Чирчиқ районидаги ўқув-тажриба хўжалигида 900 тонна пахта етиштирилди ва студентлар кучи билан териб, Ватан омборларига топширилди.

II курс студенти КПСС аъзоси ўртоқ Д. С. Нишонбоев раҳбарлигида бир группа ташаббускор ёшлар Сирдарё областининг Ильич районидаги Волков номли 1-совхоз далаларида «зангори кемалар» билан 2605 тонна пахта тердилар.

Совхоз дирекцияси ва меҳнатчилари ёшларнинг қишлоқ хўжалик техникасини чуқур эгаллаб олганлигига, уларнинг меҳнатсеварлиги, ватанпарварлиги ва ғайратига қойил бўлдилар. Д. Нишонбоев совхоз дирекцияси томонидан телевизор билан, Евгений Косолапов эса олтин соат билан мукофотланди. Шунингдек, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» совхозида «ХВС»нинг пўлат бункеридан 90 тоннадан ортиқ «оқ олтин» тўккан студент И. Тажуреков телевизор билан мукофотланди.

Институт коллективи республикамиз пахтакорларининг юксак ғалабасига 22 минг тонна пахта териб, яхши ҳисса қўшганлиги билан ҳақли равишда фахрланмоқда. «Оқ олтин» далаларининг меҳнаткашлари эса йиғим-теримнинг долзарб кунларида куч-ғайратини сира аямай ёрдамга келган ёшларга миннатдорчилик сўзларини изҳор қилмоқдалар.

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхозда Мавлиха Зонтова билан барча фахрланади. У ўз мажбуриятини 110 процент бажариб, республикамиз пахтакорларининг ғалабасига муносиб ҳисса қўшди.

Суратда: М. Зонтова.

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг моҳир механизатори Эргаш Қурбонбоев бу мавсумда 150 тонна пахта терди.

Суратда: Э. Қурбонбоев.

В. СИРОТКИН ва И. ГЛАУБЕРЗОН фотолари.

ЗАФАР МУБОРАК

Республикамиз пахтакорларининг бугунги кундаги зафарига ҳамма тасанно айтмоқда. Биз ишчилар 4 миллион тонналик «оқ олтин» тоғларини бунёд этган азамат пахтакорларга ҳимматингизга балли, деймиз.

Ватанга шунча кўп «оқ олтин»ни етказиб беришда пахтакорларимизнинг оғирини енгил қилувчи ажойиб пахта териш машиналарининг ҳам ҳиссаси каттадир. Биз ана шундай машиналар тайёрлаётганимиз билан фахрланамиз. Ишлаб чиқаришда кўрсатган жонбозлигимиз, азиз пахтакор, Сизнинг меҳнатингизни енгиллаштиришга қаратилгандир. Биз машинасозлар бундан буён ҳам кўплаб пахта териш машиналари тайёрлаб, «оқ олтин» хирмонларига ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшаверамиз.

Шу тантанали кунда пахтакорларга яна бир бор «Зафарингиз муборак!» дегим келади.

М. ЮСУПОВ,

«Ташсельмаш» заводининг мастери, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ПАХТАКОРЛАРНИ ЎЙЛАБ

Трактор-йиғув заводи жойлашган Уста Ширин кўчасида истиқомат қилувчи аҳоли бу ердан «Ташсельмаш» заводига турна қатор бўлиб келаётган тракторларнинг колонналарига кўникиб қолишган.

Юбилей йилининг ўн ойи ичидагина машинасозлар мамлакатнинг пахтакор хўжаликларига 16.780 та машина жўнатдилар.

Пахтачиликда қўлланиладиган тракторларнинг вазифаси кўп. Худди шу тракторларга пахта териш комбайнлари ўрнатилади, экиш, бороналаш амалга оширилади, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашилади, экинларга ишлов берилади.

Йиғим-терим авж олган кезлари тайёрлов пунктларига «оқ олтин»ни уйиб олган прицепларнинг кети узилмайди. Буларни трактор бошқаради.

... Заводнинг бош йиғув конвейери бир зум ҳам тинмайди. Владимир шаҳридан бу ерга келтирилган тракторлар модернизациялаштирилади, пахта далаларида ишлатиш учун мослаштирилади.

Поток бир маромда ишламоқда. Айни кунларда завод дарвозаларидан 85—90 машина тайёр бўлиб чиқмоқда.

Бугун конвейердан 18 мингинчи трактор туширилди.

ҒАЛАБА БИЛАН!

Республикамиз пахтакорларининг юксак ғалабаси ҳаммамизни беҳад қувонтирди. Тошкент тўқимачилик комбинатининг кўп минг кишилик коллективи Ватанимизга энг қимматбаҳо хомашё — «оқ олтин» етказиб бераётган пахта далаларининг барча меҳнаткашларини, ўз маҳсулотлари ва бевосита меҳнати билан бу катта ғалабага ҳиссасини қўшган барча коллективларни қизғин табриклайди.

Ғалаба муборак, дўстлар!

З. АБДУЛЛАЕВ,

Тошкент Тўқимачилик комбинатининг директори, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг 5-бригадаси етиштирилган ҳосилнинг аксари қисмини машиналарда териб, намуна кўрсатди.

Суратда: «пўлат этак»лар «оқ олтин» тўкмоқда.

ОЛТИН ТОҒЛАР

Бу ерларда илгари ҳам бўлганмиз. Одамларни, оби-ҳаётни, тракторлар ҳайқириғини кутиб ташна бўлиб ётган бу ерлар. Инсон қадам босдики, бу ерлар ноз уйқусини тарк этди. Неча вақтлардан буён сийнасида пинҳон тутиб ётган дурдоналарни тер тўкиб меҳнат қилган кишилардан аямади. Бутун бойлигини инсон камал топсин, Она-ер бағрида ямоқ қолмасин деб ҳадя этди.

Биринчилар қаторида Оппоғой ҳам шу ерга келди. Ўзи эмас, бир неча кишини бошлаб келди. Унга ишониб, юз гектар ерни топширишди. Дастлабки кунлари баъзи бир қуён юрак кишилар чўл шамолига бардош бера олмай кетиб қолишди. Айримларнинг бу ҳаракати Оппоғойни таажжубга солди. У энди бир кучига ўн куч қўшиб меҳнат қилиши, чўлдан чўчиб кетган одамларга ўз меҳнатининг маҳсулини кўз-кўз қилиши керак эди. Шундай бўлди ҳам. Оппоғой биринчи бўлиб трактор рулига ўтирди, чўлга ҳужумни шу ердан давом эттирди. Ўша йили юз гектар майдоннинг ҳаммаси чуқур ҳайдалди, минерал ўғит-гўнг солинмади. Шундай бўлсада, Оппоғой ва унга ихлос қўйган саҳий ердан умид қилган кишиларнинг барчаси муродига етди. Пахта плани учма-уч бўлиб қолди.

Шундай қилиб, фасллар бири-бирини қувлашиб ўтаверди. Илгари бу ердан кетиб қолганлар тағин қайтиб келишди. Ҳа, улар чўлқувар бригадир Оппоғой Рустамованинг ишларига тан беришган эди. Уни бургутмисол аёл деб таърифини эшитиб, тағин ҳузурига бош эгиб келишганди. Оппоғой ҳам уларнинг кўкрагидан итармади. Ўз коллективига тағин қабул қилди. Ишлар янада юришиб кетди.

Оппоғойнинг юбилей йилидаги кўрсаткичлари тағин ҳам юқори бўлди. У бошлиқ бригада табиатнинг жуда катта қийинчиликларини мардонавор енгиб, барча майдонларда юқори ҳосил етиштирилишига эришди. Мана бугунги кунга келиб Оппоғой Рустамова бошлиқ бригада аъзолари топширган пахта ҳар гектар ҳисобига қарийб 40 центнерни ташкил этай деб қолди. Унинг ўзи ҳам бригадага бошчилик қилди, ҳам машинада пахта терди. Агрегатда пахта териш мавсум топшириғини икки баравардан ошириб адо этди.

Шундайларни қаҳрамон, пахтапарвар, дейди халқимиз. Оппоғойнинг даласида ҳали ҳам терим суръати сусайгани йўқ. Чаноқлардаги сўнгги толаларни саранжом-саришталаб олиш ва давлатга етказиб бериш учун қатъий бел боғлаган оппоғойлар шу кеча-кундузда ҳар қачонгидан баркали меҳнат қилишяпти. Айни вақтда келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратиш мақсадида дала ишлари конвейер усулида ташкил этилган. Кўрак узиш, ғўзапоя юлиш, экин майдонларини шудгор қилиш ишлари қатъий график асосида маромида ўтказиляпти. Бир неча ўн гектар ер шудгорлаб қўйилди.

Мирзачўлдаги Акмал Икромов номли 26-пахтачилик совхозида Оппоғой Рустамова каби лочинлар кўп. Ана шуларнинг ҳиммати, ғайрати, меҳнатсеварлиги туфайли совхоз ҳозиргача 14360 тонна пахта топшириб, йиллик планини анча ошириб бажарди. Шунча пахтанинг 11810 тоннаси агрегатларда йиғиштириб олинди. Далаларда 158 та агрегат жавлон урди.

Бу ҳақда гап кетганида Оппоғой Рустамова фахр билан шундай деди:

— Барибир агрегатлар озлик қилди. Мақсадимиз теримни мумкин қадар техника гарданига юклашдан иборатдир. Лекин планимиз тўлган экан, республикамиз «оқ олтин» хирмони 4 миллион тоннадан ошиб кетган экан, бунда шаҳарлик биродарларимизнинг ҳам ўрни, улуши борлигини унутмаймиз. Биргина Тошкент Давлат университетининг 4 мингдан зиёдроқ студенти бизнинг совхозимиз далаларида меҳнат қилиб, бу йилги мавсумда 4 минг тоннадан зиёдроқ «оқ олтин» териб беришди. Баракали хирмонимизда уларнинг яхшигина ҳиссаси борлигидан беҳад миннатдормиз.

Оппоғой ҳақ гапни айтди. Тўрт миллион тонналик осмонўпар хирмон учун серқуёш республикамиз бағрида истиқомат қилаётган ҳамма кишилар баббаравар қайғуришди, баббаравар ташвиш тортишди. Ана шу ишларнинг ҳаммаси ўз самарасини кўрсатди. Ўзбек пахтакори бугунги 4 миллион тонналик улкан хирмонда ўз биродарларининг қилган беминнат ишларини, юмушларини кўриб турибди.

С. ҚОДИРОВ.

КИРОВЛИКЛАР АҲДИ

Киров район партия-хўжалик активи йиғилиши бўлиб ўтди. Унда райондаги саноат корхоналари, илмий муассаса ва ташкилотлар коллективларининг юбилей олди социалистик мусобақаларининг якунлари, доҳий В. И. Ленин туғилган кунни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш ва беш йиллик планларини муддатидан илгари — 1970 йил 7 ноябрга бажариш масаласи кўрилди.

Кун тартибига қўйилган шу масала юзасидан район партия комитетининг биринчи секретари Ш. С. Аҳмадалиева доклад қилди.

Докладчи юбилей шарафига олинган социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилганлиги ҳақида ажойиб рақамлар келтирди. Район бўйича ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ўн ойлик плани муддатидан бир ҳафта олдин адо этилди.

Кировликлар ой охиригача планга қўшимча 4 миллион 200 минг сўмлик товар ишлаб чиқардилар, маҳсулот таннархини пасайтиришдан 1 миллион 166 минг сўм, қўшимча ишлаб чиқарилган маҳсулотлардан 200 минг сўм фойда кўрилди.

Ишлаб чиқаришга жорий этилган рационализаторлик таклифларининг ўзидангина 1 миллион 59 минг сўмлик шартли иқтисод қилинди.

Район «Асбобсозлик», 8-«Авторемдет а л ь», «Гидрометприбор» заводлари, «Ўртоқ» кондитер фабрикаси, нонбулка, Ёғочни қайта ишлаш комбинатлари, 7-босмахона шаҳар «Ҳурмат тахтасига ёзилган. Райондаги 18 та корхона ва ташкилот эсдалик байроқлари билан тақдирланди.

Партия-хўжалик активи йиғилиши беш йилликнинг қолган йилларида техника тараққиёти учун курашга қаратилган асосий йўлларини белгилаб олди. Айниқса, орқада қолган корхоналарни илғорлар қаторига кўтаришга алоҳида эътибор берилди.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан янги техникани ўзлаштириш, қувватлардан тўла фойдаланиш, маҳсулотнинг сифатини янада ошириш ва таннархини камайтириш, бекор туриб қолиш, брак маҳсулот чиқариш ва ноўрин сарф-харажатларга қарши кураш, тежамкорликни авж олдириш, меҳнатни илмий асосда ташкил этишни кенг жорий қилиш каби янги социалистик мажбуриятлар қабул қилинди.

ПАНОРАМА ГДР — МЕҲМОНИМИЗ

АНТИҚА МУЗИКА АСБОБЛАРИ

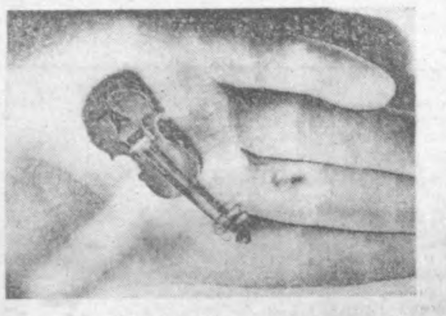

ГЕРМАНИЯ Демократик Республикасининг жанубида жойлашган Маркнойкирхене (Фогтланд)даги музика асбоблари музейида ҳамма давр ва барча қитъаларга тегишли ноёб ва қимматли музика асбоблари сақланади. Оддий тордан рояль асбобигача, бамбук флейтасидан тортиб хонаки органгача, қадимги герман лури дейсизми, жаз трубасими ҳамма-ҳаммасини томоша қилишади бу ерга келганлар.

Узунлиги 5.25 метр келадиган энг катта труба ва узунлиги 4 сантиметрдангина иборат кичик скрипка дарҳол кўзга ташланиб, одамни ҳайратда қолдиради.

МИНГ ЙИЛ БУРУНГИ КЕМАЛАР

МАТТИАС ЗЕВЕН

ГРОССЕР Ясмундер Бодден қўлтиғидан тахминан 300 метр нарида Болтиқдаги Рюгин оролида Ральсвик жамоаси яқинида «Клаус Стертебекер» хўжалиги деҳқонларининг яйловлари бор. Экскаватор ва тракторлар бу яйловларни ағдаришга киришди.

1967 йил, 1 августда экскаваторларнинг бирига қандайдир ёғоч буюм илиниб қолди. Экскаватор ҳайдовчи ковшдаги буюмни эҳтиётлик билан олиб қўйиб, топилма ҳақида тарихчиларга хабар берди.

Текшириш натижасида бу нарса ёғоч мих билан қоқилган дуб дарахтидан ясалган кема тахтаси экани аниқланади. Эртаси куни чўкинди қумда ишлаётган экскаваторлар торф қатламини олиб ташлаб бўлганидан кейин биринчи топилма чиққан жойдан тахминан 15 метрча узоқликда яна янги ёғоч деталлар чиқиб қолди. Текширувчилар топилган кемадаги қумни бутунлай олиб ташлайдилар. Тахта тагидан идиш синиқлари ва бутун ҳолдаги славян идиши топилади.

Бу ноёб топилма олимларни ниҳоятда қувонтиради. Борти олти метр келадиган улкан славян кема ҳар куни топилавермайди-да ахир. Шу пайтгача Германия Демократик Республикасида қадимги ёдгорликлардан қайиқ топилган холос.

Кеманинг узунлиги 11—13 метрга бориб, келиб чиқиши 11-юз йилликка тўғри келади.

Матч ўрнашган жойга қараганда кема елканли бўлиши керак. Текшириш натижасида шу ҳам аниқландики, улар елкан ва 4 та эшкак ёрдамида ҳаракатга келтирилган.

Булар славян қайиқлари бўлиб, узунлиги 30 метрга борадиган викинг қайиқларига нисбатан анча кичикдир.

Ральсвикда ҳозир бу қайиқларнинг келиб чиқиши тарихини аниқлаш ва тиклашдек мураккаб иш бошланди. Бу ишлар ниҳоясига етказилгач, қайиқнинг айрим қисмлари яна азалги жойига Ральсвик қумлоғига кўмиб қўйилди. Ахир улар 1000 йилдан буён ўз шаклини йўқотмаган. Бундан сўнг ҳам шундай сақланажак.

ГДР химиклари янаги йилда бу ерни кавлагунча топилмаларни қандай сақлаш тўғрисидаги масалани ечмоқлари керак.

СУРАТДА: Ральсвик қумлоғидаги минг йиллик кема бортининг қолдиғи.

Душанба. Тожикистон Фанлар академиясининг янги ҳисоблаш маркази. «М-20» маркали электрон ҳисоблаш машинаси бир секундда 20 минг операцияни ишлаб беради. Ҳозирги пайтда астрофизик ва сейсмологлар учун масалалар ечиб берилди. Электрон — «мия» ҳозир қурувчилар ва автомобилчилардан ҳам буюртмалар олди.

СУРАТДА: «М-20» электрон ҳисоблаш машинаси залининг умумий кўриниши.

Р. Поздняков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ФАХР

Холхўжа ака бир нарсадан хафа бўлиб мастернинг олдига кирди.

— Келинг, ўртоқ Баҳодиров, — деди мастер А. Шератов. — ҳа нима бўлди, жуда хафа кўринасиз?

— Арматурачиларнинг ишидан хафаман. Иккинчи қаватнинг бурчакларига ингичка арматуралар қўйиб юборишибди. Бу ишнинг белига тепиш-ку! Қураётган уйимиз сифатсиз, зилзилага бардош беролмайдиган бўлиб қолса, унинг кимга кераги бор.

— Гапингиз тўғри, — деди мастер бригадирнинг гапини тинглаб. — юринг яхшиси арматурачиларнинг олдига борамиз.

Мастер билан бригадир арматурачилар ишлаётган иккинчи қаватга чиқишди. Арматурачилар бригадири В. Казанков етиб келди.

— Казанков, Холхўжанинг айтишича, сизлар арматурани ингичка қилиб қўйибсизлар, — деди мастер.

— Гапингиз тўғри, — деди Казанков. — Ҳақиқатан ҳам шундай қилдик. Сабаби 2 сантиметрли арматура йўқ эди...

— Арматура йўқ, деб ўз билганларингча ишни қилаверасизларми, — деди Холхўжа ака Казанковга.

Мастер В. Казанков ингичка арматураларни бузиб ташлаб, ўрнига қалин арматураларни қўйишни айтди. Шундагина Холхўжа аканинг дили ёришди.

Биз юқорида коммунист бригадир Холхўжа ака Баҳодировнинг кундалик ишидан бир шингил келтирдик.

ТОШКЕНТ БУНЁДКОРЛАРИ

Ҳа, Холхўжа ака ҳақиқатан ҳам талабчан, ростгўй, ўз касбига меҳр қўйган бинокор. У ўзининг ҳалол меҳнати билан коллектив орасида ҳурмат қозонган.

1953 йил. Бир куни Холхўжа ишлаётган бригадада мажлис бўлиб қолди. Мажлисга бошқарма бошлиғи, мастер ва прораблар ҳам қатнашди. Мажлиснинг мақсади бригадага янги бригадир сайлаш эди. Бошқарма бошлиғи «бригадир қилиб кимни кўтарамиз» деганида кўпчилик бир овоздан Холхўжа акани кўрсатган эди.

Шу-шу бўлди-ю, унинг аввалгидан ҳам иши кўпайди. У гоҳ агитация ишларини олиб борар, гоҳ ишчилар билан ғишт терар, гоҳ бригадага автомашинада лой ташир эди.

...Холхўжа ака бошқараётган бригада ҳаётида катта ўзгаришлар рўй берди. Коллективга коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли ном берилди. Холхўжа ака шу йили КПСС аъзолигига қабул қилинди. У «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени билан мукофотланди.

Илғор бригадир ўз тажрибаларини бошқа бригадирларга ўргатиб борди, тажриба алмашди. Холхўжа ака 20 га яқин шогирд етиштирди.

...Йиллар кетидан йиллар ўтди. Мана тажрибали бригадир Холхўжа Баҳодиров 153-трестга қарашли 1-қурилиш бошқармасида астойдил меҳнат қиляпти. Унинг бригадаси шу давргача қурган уйларнинг саноғига етолмайсан киши. Комплекс механизациялашган бригада Чилонзор массивида 88, 66 квартирали уйларни, 994 ўринли 5 та мактаб, 280 ўринли 4 та болалар боғчаси ва бошқа биноларни қўлдан чиқарди.

Бунда ғишт терувчилардан М. Раҳимов, Ҳ. Аҳмедов, Х. Шокиров, С. Шабаева, дурадгорлардан Ш. Холматов ва бошқалар айниқса шижоат кўрсатиб, кунлик нормани доим 2—2,5 баравар қилиб бажардилар.

Шу кунларда Холхўжа ака бригадаси Чилонзор массивининг Муқимий кўчасида 77 квартирали бинони қураётир. Коллектив янги йилгача бу бинони қўлдан чиқаришга сўз берган.

СССР Олий Совети депутати, коммунист бригадир Холхўжа ака Баҳодиров бинокорларининг сўзи қатъий. Буни шу кунлардаги меҳнат ғайрати кўрсатиб турибди.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

ЧАҚАЛОҚЛАР ЮРАГИ ДИАГНОЗИ

Лейпциг университети қошидаги болалар клиникасида эришилган ютуқлар

КАРЛ ПЕРШК

ҲОЗИРГИ пайтда 1000 бола орасидан бешга яқини юрак пороги билан туғилади. Бу нарса она қорнидаги ривожнинг бузилишидан келиб чиқади.

Юрак касалли кичик мижозларга қандай бўлмасин ёрдам бериш Лейпцигдаги университет болалар клиникаси ходимларининг муҳим вазифасидир.

ГДРдаги қадимги ва йирик бу клиника яқинда ўзининг 75 йиллигини нишонлади. 1965 йилда Лейпцигда ташкил этилган кардиология-ангиология бўйича илмий марказ ҳисобланадиган К. Маркс номли университет рамкасида университет болалар клиникаси болалардаги юрак диагностикаси проблемалари билан шуғулланади.

Клиникада ҳар йили 3000 бола текширилади.

— Клиниканинг 12 йил мобайнидаги тажрибасига биноан туғма юрак касаллигининг деярлик ярми зарарсиз бўлиб, ўз вақтида даволанса олди олинади.

Клиникада ўз вақтида текширилса, юрак диагнози тўғри қўйилади. Бир неча йилдан буён аниқ диагноз қўйиш методи қўлланиляпти. Юрак бўлмаси орасидаги тўсиқлар пункцияси ва контраст воситалар шулар жумласидандир. Бу метод орқали туғма юрак касали тез аниқланади ва кейинчалик оператив равишда йўқотилади.

СУРАТДА: Болага юрак катетори юборилаётган пайт.

ЭБЕРСВАЛЬДДАГИ 1500 КРАН

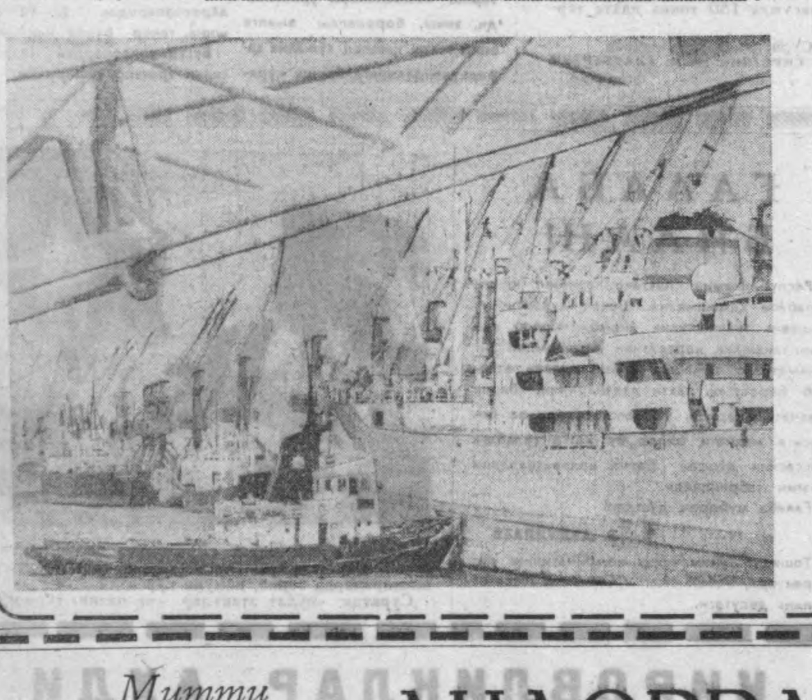

РОСТОК океан портида юк тушириладиган кранларнинг ҳисоби йўқдек. Уларнинг ҳар бири 6,3 тонна юк кўтара олади. Владивосток, Одесса, Констанц, Гданьск, Антверпен ва Марказий Америкадаги Акахатл портида ҳам худди шу каби кранлар юк туширишади. Кранларнинг ватани Европада энг йирик кран қуриш заводи жойлашган ГДРдаги Эберсвальддир. Шу пайтгача Эберсвальдда 1500 кран қурилди. Улардан 1100 таси чет элларга юборилди. Совет Иттифоқи кейинги йилларда 600 тача кран олди. Охирги 1500-кран Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишлаб муддатидан олдин битказилган эди. Уни ҳам Совет Иттифоқи олди.

ПАНОРАМА ГДР — МЕҲМОНИМИЗ

„ИНСОН ОДОБИ БИЛАН...“

ЖАВОБ ТОПОЛМАЙ ҚОЛДИМ

5-синфда ўқийдиган ўғлим Қобилжон билан кўчада кетаётибман. Қобилжоннинг шу одати яхши-ки, ўзидан катталарга салом беришни унутмайди. «Отангга балли», «Умринг узоқ бўлсин» каби таҳсинларга эришади. Ўғлимнинг боодблигидан мамнун бўлиб қўяман. Аммо, шу пайт рўпарадан ўрта яшар, сочларига оқ оралаган, 8 боланинг отаси ён қўшнимиз маст бўлиб келяпти. Қўлтиғида бир даста нон. Бесўнақай гандираклашидан муккаси билан тушай дейди. Маст бизни кўриб бирдан тўхтади-ю, Қобилжонга юзланди:

— Адданг... саалломни ўргатганми!

Мен унинг сўзига тушунмай, индамасдан кетавердим. У нарироққа бориб, орқасига аранг ўгирилди-да, бояги сўзини такрорлади. Шунда Қобилжон:

— Катталарни ҳурмат қил, улардан иборат ол дейсиз-ку! — деб қолди.

Маълумки, бола жуда таъсирчан бўлади, атрофдаги воқеаларга қизиқади. Улардан удум олади. Хали ҳам учраб турадиган бундай хунук одатлар бола тарбиясига ёмон таъсир қилмасмикин! Айниқса, болалар катталарга ўз ишончларини йўқотиб қўйсаларчи! 8 бола отасининг аҳволини қаранг. Болалари отасини ҳурмат қилармикин, ёки ундан шунақа ибрат олармикин!

Катталарга салом бериб, уларни ҳурмат қилиш ҳар бир ёшнинг вазифаси. Аммо, маст киши ҳам катта-ку, унга ҳам салом берайми, деган Қобилжоннинг саволига жавоб тополмай қолдим.

М. ОРИФЖОНОВА.

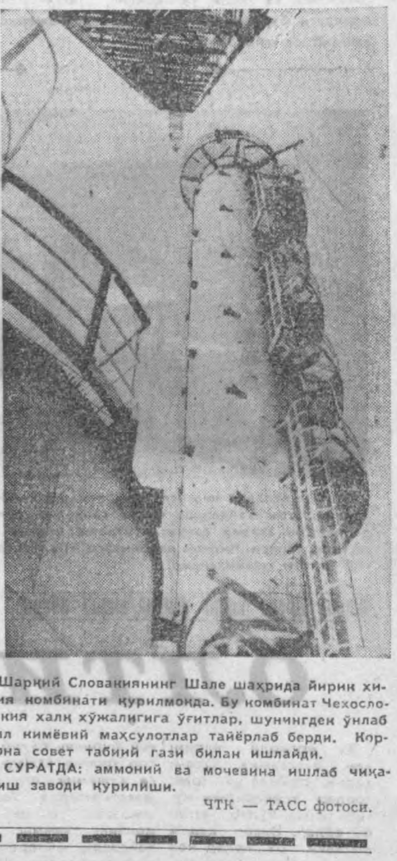

Шарқий Словакиянинг Шале шаҳрида йирик химия комбинати қурилмоқда. Бу комбинат Чехословакия халқ хўжалигига ўғитлар, шунингдек ўнлаб хил кимёвий маҳсулотлар тайёрлаб берди. Корхона совет табиий гази билан ишлайди.

СУРАТДА: аммоний ва мочевина ишлаб чиқариш заводи қурилиши.

ЧТК — ТАСС фотоси.

Митти давлатларда

АНДОРРА ТАШВИШЛАРИ

ЕР ШАРИДАН

Париждан чиққан махсус поезд шарқий Пиреней ён бағридаги Акс-ле-Терм курорт шаҳарчасига 23 октябрь эрталаб соат 9 дан 30 минут ўтганда Франция президенти генерал де Голлни олиб борди. Президент расмий визит билан Пиреней тоғи уч водийсида сиқилиб турган, Испания билан Франция ўртасидаги митти давалат— Андорра республикасига йўл олди. Де Голлнинг визити атиги 8 соат давом этди. Лекин бу визит француз ва испан матбуотида қизғин баҳсларга сабаб бўлди.

Андорра Европа қитъаси географик картасида кўзга кўринмайдиган нуқта. Территорияси 465 квадрат километр, аҳолиси 14 минг кишидан кўпроқ. Улардан беш минг киши туб андорралик бўлиб. каталон тилида гаплашади. Саноат деярли йўқ даражада. Андорра ана шундай давлат. У Монако, Сан-Марино, Лихтенштейн билан биргаликда Европадаги митти давлатлар оиласига киради.

Андорранинг қадимий тарихи бор. Юзлаб йиллар давомида у испан ва француз феодаллари ўртасидаги қонли тўқнашув майдони бўлиб келди ва шу билан бир вақтда қандайдир мустақиллик белгиларини сақлаб қолди. Ниҳоят 1278 йилда француз ва испанлар ўртасида битим тузилди. Бу битимга мувофиқ испан епископи билан француз графи де Фуа Андоррани ўз ҳомийлигига олдилар. Ўшандан буён Андорра икки ҳамҳукмрон томондан бошқариладиган давлат бўлиб қолди. Ҳозир бундай ҳамҳукмронлар каталон шаҳри Сео-де-Урхень епископи 78 яшар Иглосиас Наварри билан президент де Голлдир.

Де Голлнинг бу йилги визити француз ҳамҳукмронининг 1278 йилдан буён Андоррага биринчи бор боришидир. Урхель епископи ҳам Андоррани кўрган эмас. Андорра тарихида биринчи марта ҳар икки ҳамҳукмрон учрашади, деб тахмин қилинган эди. Лекин бундай бўлмади. Епископ француз давлатининг бошлиғи билан учрашишни лозим топмади. Бунга баҳона қилиб у диний ҳокимият дунёвий ҳокимиятдан юқори туради. Шу сабабли давлат бошлиғи билан тенг ҳуқуқда учрашиш мен учун ноқулай, бунинг устига президентнинг ҳокимияти вақтинча, менга худо томонидан берилган ҳокимият эса абадийдир деди.

Гап бу ерда диний бошлиқ ва давлат бошлиғи ўртасидаги қарама-қаршиликда эмас, балки Испания билан Франция ўртасидаги Андоррада ўз таъсирини кўпроқ ўтказишга уринишдадир. Андоррада «Француз» ва «Испан» партиялари бор. Ҳар икки давлат ўртасидаги кураш Андоррага узоқ давр мобайнида ўз мустақиллигини сақлаб қолиш имконини берди. Андоррада 1748 йилда нашр қилинган «Қонунларнинг қисқача мажмуаси» да андорраликларга икки қудратли қўшни олдида ўз нейтралитетини қандай сақлаб қолиш тўғрисида маслаҳат берилади. Қонунлар мажмуасининг 50-бўлимида бундай деб ёзилган: «ҳеч қачон ўзини катта олмаслик ва бойлиги билан мақтанмаслик, доимо водийларимизнинг қашшоқлиги ҳақида нолиш... кекса андорраликлар имтиёзларимиз ва озодлигимизни сақлаб қолиш учун бу далиллардан оқилона фойдаланмоқдалар».

Имтиёзлар эса оз эмас. Қадим вақтлардан буён Андоррада жуда оз солиқ олинади ва божлар ҳам энг кам миқдорда келтирилган. Бу ерда корчалонлар ва чет эл фирмаларининг турли молиявий найранглари учун қулай шароит бор. Улар кичик республикада ўзларига жой топиш учун жон-жаҳдлари билан тиришадилар.

Андоррага бориш қийин, тоғлар уни қўшниларидан ажратиб туради. Бу ерга фақат икки тоғ йўли билан — бири орқали Испаниядан, иккинчиси орқали Франциядан келинади. Шунга қарамай ҳар йили Андоррага камида бир миллион турист келиб кетади. Уларнинг кўпчилиги Андорранинг диққатга сазовор жойларини томоша қилмайди, эсдаликлар харид қилмайди, балки француз ва испан молларини кўплаб сотиб олади.

Андорра маъмурлари ўзларининг «очиқ эшик» сиёсатини изчил ўтказмоқдалар. Улар мамлакатга келтирилган ҳар бир товардан 2 процент бож оладилар, сотилган ҳар литр бензиндан уч испан песети миқдорида пул оладилар. Келтириб сотиладиган моллардан тушадиган маблағ йилига 50 миллион песетни ташкил этади.

Туристлар Андоррага ёз ойларидагина келадилар. Уларга хизмат қилиш учун бу ерда юздан ортиқ меҳмонхона, кўплаб ресторан, автостанция, универсал магазин ҳамда дўконлар бор. Туристларнинг кўплаб келишидан асосан келгинди муҳожирлар фойда кўради, туб аҳоли эса туристлар оқими тўхтагач, пул ишлаш учун жанубий Францияга жўнайди ёки тоғдан тортиб олинган бир парча ерда оғир меҳнат билан ҳосил ундириб, кун кўради.

Андорра француз ва испан фирмалари учун бойлик орттириш манбаидир. Географик жиҳатдан Испания қулайроқ жойлашган бўлиб, у ердан Андоррага келиш Франциядан келишга нисбатан осонроқ. Шу сабабли Андорранинг «Француз» партияси Андорра водийсини Жанубий Франция билан боғловчи туннель қуриш лойиҳасини олға сурди. Франция матбуотининг хабарларига кўра, генерал де Голль бу лойиҳани маъқуллади ҳамда молиявий ва техника ёрдами кўрсатишга рози бўлди. Бундан ташқари де Голль Андоррада ўрта техника ўқув юрти йўқлигини ҳисобга олиб, француз техника коллежи қуришга розилик билдирди. Хуллас, француз дипломатиясининг муваффақиятлари равшан. Шу сабабли испан матбуотининг қони қайнаб, Франция шаънига аччиқ гаплар айтмоқда.

(«Новое время»дан)

МОҲФИРА СОБИР ҚИЗИ

ХОРАЗМ БУЛБУЛИ

Моҳфира биби Собир қизини ҳаётлик чоғидаёқ «Хоразм булбули» дейишарди. Бу унинг серқирра ижодига берилган муносиб баҳо эди!

«Хоразм халқ қўшиқлари» деб аталмиш тўпламни варақлаймиз. Унда Моҳфира бибидан ёзиб олинган термалар ва тўртликлар анчагина.

Мана, район, область ва республика газета ва журналларининг баъзибир сонлари. Уларда «Моҳфира биби Собир қизидан ёзиб олинган термалар, тўртликлар» жумлалари тез-тез учрайди. Ўзбек фольклористлари нашрга тайёрлаётган «Ўзбек халқ ижоди» кўп томлигида ҳам Моҳфира биби айтиб берган қўшиқлар, эртаклар салмоқли ўрин эгаллайди. Моҳфира биби Собир қизидан ёзиб олинган асарлардан айримлари чоп этилмоқда, аммо чоп этилмаганлари ҳали аллақанча...

Моҳфира биби Собир қизи 1909 йилда қадимий Хоразмнинг Хазорасп районида дунёга келади. Унинг отаси Мулла Матниёз замонасининг ўқимишли кишиси бўлган. Мулла Матниёз фарзандларини, шу жумладан, қизлари — Розия билан Моҳфиранинг ўқимишли бўлиб етишувлари учун ҳаракат қилади.

Маълумки, жаҳолат ҳукмрон бўлган ўтмишда китоб ўқиш унча-мунча кишига насиб бўлавермас эди. Айниқса, аёлларнинг китоб кўриши ва ёки шеър ёд олиши (диний китоблар ва мистик шеърлар бундан мустасно) катта гуноҳ ҳисобланарди. Ана шундай бир замонда Матниёз қизларига кўрган китобларини олиб келиб берар, уларнинг мағзини чақиб олишларида қизларига кўмаклашарди. Қизларининг, айниқса, Розиянинг Хоразмда кенг тарқалган «Тоҳир ва Зуҳра», «Ғариб ва Шоҳсанам», «Сайёд ва Ҳамро» ҳамда «Гўрўғли» достонларидан айримларининг энг яхши жойларини ёдлаб олаётганлигини кўраб, беҳисоб шод бўларди. Кўп ўтмай Розия «Розия халфа» номи билан машҳур бўлади.

Розиянинг синглиси Моҳфира халфачилик йўлини тутмади. У мустақил равишда термалар, қўшиқ-ашулалар яратди. Йиллар йилларни қувиб ўтди. Моҳфиранинг қўшиқ ва термалари тилдан-тилга, дилдан-дилга йўл топди. Моҳфира бу билан чекланиб қолмайди. У халқ орасида кенг тарқалган эртакларни ҳам қунт билан ўргана бошлади. Қаерда эртакчи бўлса суриштириб аниқлар, вақт топиб, унинг олдига борар, эртаклар айттириб, дарров ёдлаб оларди. Шундай қилиб, у эртакчи сифатида ҳам машҳур бўла бошлади.

Моҳфира биби Собир қизи талантли халқ шоираларидан биридир. Шоира ўз бисотидаги энг яхши мисраларини халқлар доҳийси В. И. Ленинга ва у тузган Коммунистик партияга бағишлайди. Шоира улуғ доҳийни қуллик ва зулм-зўравонлик дан бир умрга қутқазган, бахтли, саодатли ҳаёт берган энг улуғ инсон, деб билади. Бунга шоиранинг «Ленин десам» «Булбуллар сайрашарлар», «Боғимда ўсар гуллар» сингари термалари мисол бўла олади. Шоира В. И. Ленин ҳақида зўр иҳтирос билан:

Уйимизга хону султон ўзимиз.
Қайси ерга борсак етар сўзимиз,
Келгусини олдан кўрар кўзимиз,
Ленин десам, яқин бўлар йироқлар,

ёки:

Боғимда ўсар гуллар,
Тинчликда яшар эллар,
Ленин номини айтсам,
Севинчга тўлар диллар,

деса, у тузган жонажон Коммунистик партия ҳақида мана бундай қуйма мисралар тўқийди:

Ҳаётимиз фаровон,
Йўлларимиз чароғон,
Бизга шодлик, бахт берган,
Партиямиз бўл омон!

Моҳфира бибини кўрган ва суҳбатидан баҳраманд бўлганларнинг айтишича, у куйлаганда қўшиқ тексти билан музика бир-бирига ниҳоятда уйғунлашиб, кишига завқ бағишлар, тингловчи қалбини бениҳоят тўлқинлантириб юборар экан. Табиатан хушчақ-чақ, турган-битгани шеърият ва эртак экан бу аёлнинг. Ажойиб ҳофиза кучига эга бўлган, юксак талант соҳибаси бўлмиш Моҳфира биби Собир қизининг ҳаёти ва ижодини ўрганишда республика Фанлар академиясининг фольклор сектори ходимлари, жумладан, филология фанлари кандидати Мансур Афзалов ва шоиранинг ўғли, шоир ва фольклоршунос—олим Насрулло Собиров (Сабрий) катта иш қилдилар. Фольклор секторининг илмий ходимлари Хоразмга борганда шоира репертуаридаги ўнлаб эртак ва термаларни ёзиб олганлар.

ПАРТИЯМИЗ БОР БЎЛГАЙ

Шу юртимнинг ҳар томони боғ бўлгай,
Халқи ҳушёр, димоғлари чоғ бўлгай,
Бахтимизни ўчмас қилиб яратган
Раҳбаримиз партиямиз бор бўлгай!

Бўз ерларнинг шўрин ювсам очилгай,
«Оқ олтин» лар униб, ҳар ён сочилгай,
Бахтимизга яна бахтлар қўшилгай,
Раҳбаримиз партиямиз бор бўлгай.

Меҳнатимиз юртимизда шон экан,
Ўзбекистон «оқ олтин» га кон экан,
Оқ буғдойдан уйимиз мўл нон экан,
Раҳбаримиз партиямиз бор бўлгай!

Устимдаги кўйлак атлас сортидан,
Яхши юрт бормикан Совет юртидан!
Қўшиқ қайнар ёшликда дил ўтидан,
Раҳбаримиз партиямиз бор бўлгай!

Ёр-ёр

Боғ ичида қизил гул, лолазорим, ёр-ёр,
Баҳор фасли очилган чин гулзорим, ёр-ёр.
Қизил гулнинг шохида чин булбулиман, ёр-ёр,
Чин булбулнинг ишқида ёнган дурим, ёр-ёр.

Оғаларинг улоқни боғладилар, ёр-ёр
Синглим йироқ кетди деб йиғладилар, ёр-ёр.
Борган жойинг боғ билан бўстон бўлсин, ёр-ёр,
Оғаларинг бариси хуштор бўлсин, ёр-ёр.

Ўнг ёнингда ўйнаган ўғлинг бўлсин, ёр-ёр,
Қизил гулдай очилган қизинг бўлсин, ёр-ёр.
Ленин чироғи ёнган айвонда бўл, ёр-ёр,
Куёв билан ҳамиша давронда бўл, ёр-ёр.

Тахта кўпир остидан сув боради, ёр-ёр.
Дарвозани кенг очинг, қиз боради, ёр-ёр.

Ленин десам

Ленин тузган замонаси чиройли,
Келинг, дўстлар, қўл беришиб юрайли,
Вақти келди, энди ўйнаб-куйлайли,
Бизга яқин келмас энди фироқлар.

Яшанг, яшанг, ўқиб, ўрганиб яшанг,
Орқа кетмай, олдинга қадам ташанг,
Кунжи палов, буғдой нонидан ошанг,
Ленин замонидир, яшанг ўртоқлар.

Уйимизда хону султон ўзимиз.
Қайси ерга борсак етар сўзимиз,
Келгусини олдин кўрар кўзимиз,
Ленин десам, яқин бўлар йироқлар.

Ерим борди Ленинград шаҳрина,
Лениннинг суратин олиб алина,
Яна қайтиб келди ғунча тарина,
Кўрганингни айт деб қилдим сўроқлар.

Бўлмас энди менам Масков бормасам,
Масков бориб гуллаб сайр қилмасам,
Лениннинг юртина меҳмон бўлмасам,
Умидсиз ёнмасин юрак, ўртоқлар.

Боғимда ўсар гуллар

Боғимда ўсар гуллар,
Тинчликда яшар эллар,
Ленин номини айтсам,
Севинчга тўлар
диллар.

Шойи рўмол бошимда,
Чаман-чаман гуллари.
Тинчликсевар
элимнинг
Равшан ою кунлари.

Севганимга атаб мен,
Шойи рўмол тўқидим.
Шойи рўмол
тўқишнинг,
Мактабида ўқидим.

Жаҳонда тинчлик
бўлсин,
Диллар қувончга
тўлсин,
Шу замоннинг қизлари
Яшасин, ўйнаб-кулсин!

Колхозда ҳам
илғорман,
Хуррамман, бахтиёрман!

Тинчлик учун жонимни
Беришга ҳам
тайёрман.

Советлар юртимизда,
Барча эл аҳил бизда,
Кулгимиз ривож
топсин

Бу бахтли элимизда.
Ҳаётимиз фаровон,
Йўлларимиз чароғон,
Бизга шодликни
берган,
Партиямиз бўл омон!

ЯШАСИН

Ленин бобомиз
тузган.
Партиямиз яшасин!
Бизга кўз олайтирган
Душмон тани
қақшасин.
Бошимдаги пўтамнинг
Айланч экан гуллари.
Ленин бобомиз дея.
Чиқди болам тиллари.
Коммунизм боғида,
Яйрайман қучоғида,
Яна яйраб ўқийман
Маърифат ўчоғида.

Қора бахтим яшнатган
Инқилобнинг қуёши.
Яшасин Ленин бобом
Ишчи-деҳқонлар боши.
Ишчилар мактабини
Очиб берган бобом
бор.
Шу мактабда ўқийман
Бўлай дейиб ман
номдор.
Советларнинг мактаби
Янгиликни ўргатди.
Янги мактаб борганлар
Эскиликни йўқотди.

ЁРИМ ЎТДИМИ

Чарх йигирган қарилар,
Соч попукли парилар,
Айланиб юрган болалар.
Бундан ёрим ўтдими?!
Нос отишган отамлар,
Яхши-ёмон одамлар,
Келин-қизлар—бодомлар,
Бундан ёрим ўтдими?!

Ғавача ёққан момолар,
Сигир соққан аммалар,
Қупи чайган бикамлар,
Бундан ёрим ўтдими?!
Оқсоқолли боболар,
Суринг кайфу-сафолар!
Менга этмай вафолар,
Бундан ёрим ўтдими?!

Ошиқ бўлдим

Ошиқ бўлдим эл ичра,
Гулни танлаб гул ичра.
Танлаган шул гулимни
Асрай деиман дил ичра.
Ошиқ сафоси маъшуқ,
Бир-бирина ярошиқ,
Танлаб севган ёримни
Қилай дедим сўрошиқ.
Ёрим юзида холи,
Лаб тегизиб сўроли,

Бизнинг томон келсалар,
Чақчақлашиб қололи.
Ёрнинг сўзи бол экан,
Ўнг юзида хол экан,
Яхши синаб кўрайин,
Севганлари бормикан?
Бизнинг ёрнинг уйидан,
Айланайин бўйидан,
Куйдиргани шунчами,
Чиқмас кишининг ўйидан.

ГУЛЁР

Боғларда гул ранг-баранг,
Кўрсанг ҳавасинг келар.
Боққа кириб бир қаранг.
Сизга боқиб эркалар.
Нақарот:
Келинг қизлар, жон
қизлар,
Гул боғларга кирайлик.
Қўлни-қўлга беришиб,
Ўйнашайлик, кулайлик.

Ўйнаб-кулсак ярашар,
Ёқимлидир ҳар ёғи,
Бизга кулиб қарашар,
Нурли Ильич чироғи.
Нақарот:
Бахти баҳор қизлармиз,
Ишда илғор қизлармиз.
Меҳнатда ва севгида
Аҳдида бор қизлармиз.
Нақарот:

Алла

Алла, болам, алла,
Алла айтсам ўзингга,
Ухи галгай кўзингга,
Ҳеч ким инонмас сўзима,
Алла болам, алла,
Алла айтаман сенга,
Онанг райми келгай—

Сендай қора кўзима,
Алла болам, алла.
Кўзи боқдим, қўчқор бўлгай,
Алла болам, алла.
Дўсти ёринг шунқор бўлгай,
Алла болам, алла.
Душман кўзи тегмагай,
сенга,

Алла болам, алла.
Дўстларинг мадодкоринг
бўлсин,

Алла болам, алла.

ТЎЙ БЎЛСИН

Боғимда чаман гуллар
Шакардан ширин тиллар,
Ильич машъали билан
Ериди қора тунлар.
Кўк юзида булутлар
Кечалар ойни излар.
Юртим ўғил-қизлари
Ленин бобомдан сўзлар.
Шавкатим бор, шоним бор,
«Оқ олтин»га коним бор,

Ленин бобом қизиман,
Менинг не армоним бор.
Чўлда бўстон яратдим,
Чин гулистон яратдим,
Ленин бобомга атаб
Катта достон яратдим.
Колхоз учун уй бўлсин,
Чорвамизда қўй бўлсин,
Ленин бобом юртининг
Ҳар уйида тўй бўлсин.

ОЙ ОЙДИНДИР

Ой ойдиндир—ёқтидир,
Ўйнаб кулмак вақтидир,
Партиямиз сўзлари—
Халқимизнинг бахтидир.
Кўйлакларинг қатма-қат.
Қадди-бўйингни безат.
Дангасани ёр қилмай.
Мардларга қўлинг узат.
Бўз ерларда боғ бўлсин,
Дўстим кўнглинг чоғ бўлсин,

Уруш деган душманнинг
Юрак-бағри доғ бўлсин.
Шу юртнинг соф гули бўл,
Ғоҳида булбули бўл,
Шу юртнинг халқи яхши,
Барчанинг жон-дили бўл.
Ўлмасин, ҳеч ўлмасин,
Совет халқи ўлмасин.
Советларга ёт бўлган
Душман сира кулмасин.

КЕРАКМАС

Мажнун айтар: «Менга даво керакмас»,
Ер ишқидан ўзга савдо керакмас,
Тилим куйсин, десам, Лайло керакмас,
Лайло керак, ўзга барно керакмас.
Май айтадур:—Мани қўлга олинглар,
Най айтадур:—Сирим билиб чалинглар,
Ишқ дардидан бехабарлар қолинглар,
Йўлда менга бедард ошно керакмас!
Булбул айтар:—Гулдир менинг ошёним,
Қумри айтар:—Тоза ҳаво маконим,
Балиқ айтар:—Сувсиз тирикмас жоним,
Сув бўлмаса, азим дарё керакмас!
Вафодорга жонинг берсанг умрбод,
Ишқ йўлида майли бўлсам-да барбод,
Бевафолик қилса агар паризод—
Менга ундай кўзи шаҳло керакмас!

(«Лайли ва Мажнун» достонидан).

БОРМАЙМАН

Ота, мени берганингга бормайман,
Уста бола олмасига қўймайман,
Уста бола уйга келса бир йўла,
Ошиқлигим айтиб-айтиб йиғлайман.
Ота, менинг ўз севганим бор эди,
Уста бола гул юзима зор эди,
Борсангизлар айтинг устага салом,
Бир кўрмаса дунё унга тор эди.
Уста бола ўтиради печинда,
Кела берса бўлмасмикин кечинда,
Отам мени бошқаларга бермоқчи,
Ўз ёримнинг билганлари ичинда.
Ота, мени зўрлаб берма узоққа,
Қизинг тушар чиқо билмас тузоққа,
Уста бола билан аҳдим бор эди
Кирганимда ўт солмоққа бузоққа.

БАХТ

Биз барно чевар
қизлар,
Қалам қоши
қундузлар,
Ленин бобом
юртида
Порлаб турган
юлдузлар.
Ҳар бир ишга
чевармиз,
Меҳнатни чин
севармиз,

Меҳнат қилиб
мардона
Роҳатини кўрармиз.
Яшнасин
колхозимиз,
Колхоз тузган
ўзимиз,
Бошимизда нур
сочар
Кремль юлдузимиз.
Совет юрти кенг
экан,

Эркак-аёл тенг экан,
Доҳиймиз замонида
Давронни суринг
экан.
Чигит экдик унсин
деб,
Планимиз тўлсин
деб,
Партиямиз айтади:
— Халқ яйрасин-
кулсин, деб.

ҚИЗ ҚУВОНЧИ

Гул боғимда
гуллоламан,
Дилга ёқар
шалоламан,
Ҳур ҳаётда бахти
кулган
Пахтакор қиз мен
бўламан.
Меҳнат билан юзим
ёруғ,
Меҳнат аҳли бизда
улуғ,

Меҳнаткашни
улуғлаган
Партияга минг-минг
қуллиқ!
Коммунизм бизда
тилак,
Номи билан тепар
юрак,
Партиямдан
ўргилайин,

Ҳар бир ишда бизга
тирак.
Ленин отам берди
даврон,
Шу туфайли юрт
фаровон,
Завқ-шавқ билан
яшайверсин,
Бизнинг севикли
ҳур замон.

МАТЕРИАЛЛАРНИ ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ КАНДИДАТИ МАЛИК МУРОДОВ ТАЙЁРЛАГАН.

БИР ШАҲАР ҚУРИНГЛАР...

Бир шаҳар қуринглар устуни гулдан,
Биноси қалойи, зарнигор бўлсин.
Гумбази мармардан, пештоқи гулдан,
Ҳавоси хуш келсин, чун баҳор бўлсин.

Дунё охир бўлса кетмасин оди,
Кавсардан сув олинг, жаннатдан боди,
Равшан бўлсин кўнгилларнинг муроди,
Бу шаҳар ҳамиша барқарор бўлсин.

Маликам олдинда моҳи парварлар,
Бу қалъа олдини Гулистон дерлар,
Боғинда сайрасин неча булбуллар,
Кўнгиллар очилсин, гулизор бўлсин.

Бир боғ бино қилинг олмадан, нордан,
Булбуллар кетмасин, бу мургизордан,
Барака ўчмасин бу касби кордан,
Боғнинг булбуллари хушхабар бўлсин.

Иморат қуринглар, бўлмасин хароб,
Режалар тортинглар ҳарёна қараб,
Суҳбатлар қуринглар, ичилсин шароб,
Бу қалъада ҳамма дўсти ёр бўлсин.

(«Завриё» достонидан).

ОНАМ ҲАҚИДА

Онам Моҳфира Собир қизи ширин сўз аёл эди. У ўзининг тенгқурлари базмида суҳбатдошлари диққатини дарров ўзига тортар эди. Аёллар базмини халфаларсиз тасаввур эта олиш ва эртак айтмасдан, қўшиқ тингламасдан ўтганлигини айтиш қийин. Бундай базмларда халфалар ўз билганларини айтиб, суҳбатга жон киритганлар. Ана шундай базмларда Саодат халфа, Розия Матниёз қизи, Бикажон Бобожонова, Шарифа халфа каби ўткир зеҳнли ва элда машҳур халфалар билан бирга онам ҳам иштирок этган. Онамга опаси Розия Матниёз қизи кўпгина достонлар ва халқ қўшиқларини айтиб берган.

Онам босмачиларга қарши тўқилган халқ қўшиқларини, қизил аскар мадҳияларини, партия, Ленин, Октябрь ҳақидаги кўпгина қўшиқ ва термаларни менга айтиб берган эди. Ундан ёзиб олган ҳар бир қўшиқ қалбимда завқ уйғотиб, мени ҳам ижод йўлига бошларди.

Халфалар ижоди ва ижрочилик маҳоратини кузатишни менга бошлаб берган онам ҳаёти ва ижодини ўрганишга, улар ҳақида илмий иш ёзишга йўллади. Ҳозир мен онамнинг шу васиятини бажара бориб, Хоразмда халфачилик санъати темасида илмий иш ёзяпман.

Н. СОБИРОВ,
А. С. Пушкин номли тил ва адабиёт институтининг илмий ходими.

ҚУРМАК

Интермедия

Қатнашувчилар

ФАЙЗИХУЖАЕВ.—Район коммунал хўжалиги мудири.

ЖАННАТХОН.—Котиба.

ПОЧТАЛЬОН ва бошқалар.

Унгда қабулхона, чапда кабинет, оралиқда кабинетга кириладиган эшик. Жаннатхон ниманидир машинкада ёзиш билан машғул. Папирос тутатиб Файзихўжаев киради. Жаннатхонга қуш боқиш қилади-да, миқ этмай кабинетига ўтади.

ЖАННАТХОН (лабини буриб). — Димоғингдан эшшакқурт ёғилмай хазон бўл!

ФАЙЗИХУЖАЕВ (эшикни қия очиб) Сўраганларга, ўртоқ Файзихўжаев муҳим иш билан чиқиб кетгандилар, денг.

ЖАННАТХОН — Хўп...

Қабулхонага қоронғулик чўкади. Файзихўжаев кабинети ёришади. У ўриндиққа ўзини ташлайди. Шифтга термулади ва бирдан қоғоз, ручка олади, ёзмоқчи бўлади, ёзолмай ғижиниб яна хаёл суради.

ФАЙЗИХУЖАЕВ (ручкани столга итқитиб) — Э, ёзаман деб мия қотиришим шартми! Кимсан, райкомхоз бошлиғиман! Бодратвораман, минбарга чиқсам бас! Хўш, нима дейиш керак, минбарга чиққанда?! Балки, ҳалиги, фалон маҳалла аҳолисининг аризаси писмадон йилдан бери моғорлаб ётибди, фалон кўча писмадон йилдан бери таскаралигича ётибди, бунга сиз нима дейсиз, ўртоқ Файзихўжаев, деб қолишса, нима дейман, нима?! **(Стол тортмасидан бир даста ариза олиб, чўқилаб ўқийди).** «Район, коммунал хўжалиги бошлиғи Файзихўжаевга!» (Тутоқиб). Э, Файзихўжаев ўлмади, сенлар қутулмадинглар!! **(Пешона терини рўмолчасига артади).** Қани, пастроғида нима дейилганикин. **(Ўқийди)** «... Ёз кезлари мабодо кўчамиздан ўтиб қолгудай бўлсангиз, тизза бўйи билқ-билқ тупроқ ботинкангизга кириши ҳам ҳеч гапмас. Шунисига хушёр бўлинг, мулла Файзихўжаев! Қишда эса кўчада бемалол ўрдак боқса бўлади. Ўрдак фермаси очсак, деган фикрдамиз-у, ўзлари бирон қўлбола режа кўрсатармиканлар, деб турибмиз-да...» **(Бошини қашиб)** Оббо!!! **(Ариза пойгагига кўз ташлаб).** Ухў. Ўтган йилги ариза эканку. Қуй, кўрмай ҳам, қуймай ҳам! **(Хатларни тортмага тиқади).** Иш кўп-да, иш! Ҳали у иш, ҳали бу иш. **(Ўрнидан сакраб туради).** Хўш, бугёғи қандоқ бўлдийкин?! **(Кабинетга қоронғулик чўкиб, қабулхона ёришади. Одамлар бирин-кетин киришиб Файзихўжаевни сўрайдилар).**

МЎЙЛАБЛИ ОДАМ (салмоқланиб)— Файзихўжаев ўзидами?

ЖАННАТХОН — Муҳим иш билан чиқиб кетибдилар-а, нима эди?

МЎЙЛАБЛИ ОДАМ (ранжиб) — Э, кутаман деганди-я.

ЖАННАТХОН — Келсалар айтай, нима ишингиз бор эди?

МЎЙЛАБЛИ ОДАМ (соатига қараб) — Ў, яқинлашиб қолибди-ку, поезддан қолиб кетмай тағин. Келса, қайноғангиз келиб кетдилар, деб қўясиз-да, акаси, ўзи тушунади. Хайр. (Кетади):

ЖАННАТХОН — Хўп, хайр... Аҳ, ёлғонгаям зирапиёз сепворадиган бўлиб қолдим-а...

ФАЙЗИХУЖАЕВ (кабинетдан томоқ қириб чиқиб) — Қориннинг ғамини еб келмасак, карнай чалиб юборяпти, Дарвоқе, битта-яримта йўқлаб келмадими мени?

ЖАННАТХОН — Жуда кўп одамлар йўқлашди. Мўйловдор қайноғангиз бор эканлар.

ФАЙЗИХУЖАЕВ — Хўш-хўш?

ЖАННАТХОН — Келувдилар.

ФАЙЗИХУЖАЕВ — Не, қани, кетиб қолдими?!

ЖАННАТХОН — Ҳа, шошиб турган эканлар.

ФАЙЗИХУЖАЕВ — Хаёлингиз жойидами ўзи!! Кимсан, қайноғам йўқлаб келади-ю, мен кабинетимда тирик бўлатуриб, қандай тилингиз бордийкин йўқ дейишга!

ЖАННАТХОН (оғир ютиниб) — Сиз билан ишлаш оғир масалага ўхшайди. **(Қўллари қалтираб ёзади).** Бўшайман, мана аризам! Шу феълингиздан бу ерга одам чидамас экан!

ФАЙЗИХУЖАЕВ — Ҳа-ҳа, ҳали шунақа де!

Почтальон киради.

ПОЧТАЛЬОН (Жаннатхонга газета узатиб) — Фельетон бор, ўқинг. **(Файзихўжаевга кўз қири билан ишора қилиб)** Акамларнинг пўстаклари қоқилибди. **(Кетади).**

ЖАННАТХОН (бирдан чеҳраси ёришиб, газетага кўз югуртириб, сўнг Файзихўжаевга узатиб). — Ўқисинлар, фельетон чиқибди.

ФАЙЗИХУЖАЕВ — Фельетон?!

ЖАННАТХОН — Ҳа, сизни ёзишибди.

ФАЙЗИХУЖАЕВ — А?!! **(Газетани юлқиб олиб, минғирлаб ўқийди).** «...Димоғини ари чаққан Файзихўжаев меҳнаткашларнинг ариза-шикоят масаласида ғирт гаранг...» Ия, менинг қулоғим очиқ-ку, нега гаранг дейишади?! Ҳақорат!! **(Ўқийди.)** «...У баайни гуруч орасидаги курмак, ҳа, тишга тегиб турган курмак...» **(Кўзлари олаланиб)** Курмак?!! Ол-а, ҳали биз курмак бўлдикми-а!! **(Жазаваси тутиб)** Тикка бораман ўша редакциясига!! Қани, мени масхаралаган ёзувчини бир кўриб қўяйчи!! Тўрт мучали бут-бутун Совет гражданини курмак деб камситишга қандай ҳуқуқи борийкин?!! **(Муштини юқори кўтариб)** Мен кўрсатиб қўяман, ҳа!! **(Отилиб чиқиб кетади).**

Жаннатхон силкиниб-силкиниб кулади.

Ямин ҚУРБОН.

БЕХАЗИН

(Эътимодзода),
эрон ёзувчиси.

«ИПАКДАГИ НАҚШЛАР»
КИТОБИДАН

Жасорат

Нима бўлса ҳам олға, фақат олға интил! Оёқларинг судралаётган бўлса, тиззаласанг ҳам, жароҳатланган тирсакларингга тиралиб, қони бўялган бармоқларинг билан ер тимдалаб бўлса ҳам олға интил...

Олға, олға интил!

Сен олға интилишинг, мақсадга эришувинг зарурлигини унутма! Сен йиқила олмайсан, йиқилганга бахт ёр бўлмайди.

Одимла ва орқангдан эргаштир. Сенинг ортингдан бошқалар ҳам борсин.

Сенинг оғирлигинг фақат гавдангнинг оғирлиги. Сен уни енгиллатаман десанг, вужудингни куч-қудратга, буюк кураш учун кучга айлантир!

Бугун йўлингдан миттигина тошни ҳам зўр машаққат билангина олиб ташлашинг мумкин. Борди-ю, у сени жароҳатласа ҳам майли, чўчима! Шуни унутмагинким, эртага тоғлар ҳаракатга киради, ана ўшанда сен ёлғиз қолмайсан! Ёнингда минглаб одамлар бўлади. Сени маҳв этсалар ҳам тоғларни емира олмайдилар-ку, ахир! Бугун сенинг омадинг келмаган экан, танозулдан нишона эмас, муваффақиятинг эса инсон ғалабасининг даракчисидир!

Олға, олға интилсангчи, якка ва мағрур инсон, келажак кишиси!

С. КАРОМАТОВ таржимаси.

Вадим Кожевников

ҚИЛИЧ ВА ҚАЛҚОН

— Тушунмадим,— деди бўғиқ овоз билан 740014 номерли маҳбус.

— Русчалаб тушунтиролмадимми?— деб сўради Вайс.

— Мен тушунмадим.

— Нимани тушунмадингиз?

— Тушунмадим, вассалом.

— Тушунишни истамайсизми?

Маҳбус индамади.

Рейс хавотирланиб сўради:

— У сенга нима деди?

— Ўйлаб кўрмоқчи,— деб жавоб берди Иоганн.

Рейс илтимос қилди:

— Унга айтиб қўй, махсус блокда даволансамикан, деган фикрга келиб қолдим. Кўринишдан мазаси қочиб қолганга ўхшайди.

Иоганн таржима қилди.

Маҳбуснинг юзи ундан баттар бўзариб кетди. У лабини буриб тиржайдида, хириллаб:

— Тушунарли!— деди.

— Нимаси тушунарли?— деб сўради Иоганн.

— Ҳаммаси,— деди 740014 номерли маҳбус ва қўшиб қўйди:— Демак, манзилга етибмиз-да.

— Марш!— деб буюрди Рейс ва югуриб келган блокфюрерга бепарвогина: — Манавуни — финишга!— деди.

Иоганн кулиб туриб:

— Шошманг,— деди-да, Рейсдан илтимос қилди:— Рухсат этсанг, мен ўзим уни бир исканжага олиб кўрсам.

— Қолдирилсин!— деб буюрди Рейс блокфюрерга.

Маҳбуслар майдон бўйлаб ёғоч бошмоқларини тарақлатганча баракларига тарқалишди.

Майдонга ҳазин сокинлик чўкди Шунинг учун бўлса керак, дарҳол туманнинг аччиқ ҳиди, одам терлари ва латта-путталарнинг қўланса иси, дезинфекциянинг димоғни тешадиган ўткир ҳиди сезила бошлади.

Сим тўсиқ олдида юрган йўлида соя ташлаб овчарка итлар изғирди. Улар ҳеч вовуллашмасди: бу итларни индамай тўппа-тўғри одамга ташланишга ўргатишган эди.

Рейс, халқобга тушиб кетишдан чўчиб, авайлаб қадам ташлаб гап қотиб борарди:

— Бизнинг лагердагилар сараланган. Бу ерга олиб келинадиганлар аллақачон элак-элак қилиниб, кейин келтирилади-ю, шунда ҳам коммунистлар тушиб қолади. Бу жуда хавфли-да.

— Шубҳалилари ҳозир ҳам борми?

— Ҳа, бўлганда ҳам бирнеча.

— Бекорга вақт сарфлаб ўтирмаслик учун кейинроқ уларнинг номерларини айтиб қўярсан-а?

— Албатта,— деб розилик билдирди Рейс.— Улар жуда қув бўлишади. Сир сақлашнинг уддасидан чиқишади-ю, фақат қатл олдидан одатда сирларини ошкор қилиб қўйишади.

— Нима қилиб?

— Беҳуда мардликларини намойиш қилиб-да!

Иоганн қоп-қора майдон бўйлаб юриб бораркан, бу лагерда даставвал умрини узайтириб ўтиришни истамай кунда-кунда ўлгандан бир лаҳзалик ўлимни афзал кўрадиган кишиларнинг қатл этилишини ўйларди. Бу ерда фақат ўлимгина енга оладиган матонатли кишилар ҳам улардан бошқачароқ тоифадаги кишилар ҳам бор эди: улар ҳам бардошли-гу, аввалига бир лаҳзагина қадларини ростлаш учун ниҳоясига етгунга қадар бел букишарди-да, ростланиб туриб ўз бошларига етсалар ҳам, одам эканликларини исботлаб кетардилар. Ана шундай кишиларни топиш керак эди. Бундай одамлар Иоганн бажараётган хизмат учун зарур ва улар Вайс учун бебаҳо эди. Аммо уларни қандай қилиб топади?

Анави, 740014 номерли маҳбус ким бўлди? Қанақа одам? Картотекадаги номергина, холосми? Борди-ю Иоганнинг ўзи асир тушиб қолганда ростини айтармиди? Албатта йўқ, ёлғон гапирган бўларди.

Лекин бу 740014 номерли маҳбус Рейс томонидан аллақачон ўлимга маҳкум қилиб қўйилди-ку! Балки, у энди ўзи ҳақида рост гапни айтиб берар? Нега энди? Ахир у жон сақлаш учун аввал қилмаган хоинликни энди қилармиди? Ёки омон қолиш учун ёлғон-яшиқ гаплар тўқирмикин? Ахир у қанча-қанча текширувлардан ўтган, демак, бир нимаси борки сараланганлар лагерига тушибди.

У билан бетма-бет гаплашиш зарур.

Эҳтимол, у шунчаки бошқа маҳбуслардан қўрққандир. Ҳатто ўша чийлаш методи ҳам хабар етказиб турадиганларни қасосдан сақлаб қололмас экан-ку: унақаларнинг ўликлари ҳожатхоналардан тез-тез топилиб тураркан-ку. Демак, бу ерда кимдир сотқинларнинг адабини бериб тураркан. Аммо бу бир кишининг қўлидан келмайди, уюшқоқлик ҳам бўлиши лозим.

Одамнинг қалбидагини кўрсатадиган нур йўқда. Йўқ ва бўлмайди ҳам. Аммо Иоганн иложини топиши керак. Иложини топиши зарур...

Туман қуюқлашиб, деярли ҳеч нарса кўринмай қолди. Рейс мотоциклнинг чироғини ёқиб қўйди. Одамнинг юраги сиқиладиган туман қоронғисида оқ чамбаргина кўзга ташланиб турарди. Улар ҳавзадан юқорига чиқиб олишди. Ўрмоннинг ичи қуруқ, тоза эди. Ғилдираклар остида қум ғичирлар, лагер ходимлари уйчаларининг деразаси орқали ранго-ранг ипак абажурлардан нур таралиб турарди...

Дитрих Вайсга картотекалар билан шуғулланишни тайинлади-да муғомбирларча кўз қисиб, таклиф қилди:

— Мен шахсий ишлар билан танишиб, рўйхат туздим. Сен ҳам шундай рўйхат тузгин. Кейин солиштирамиз. Агар маҳбусларнинг номери мос келгудек бўлса жуда яхши бўлади. Ҳар ҳолда калла иккита бўлса, иш ўнгидан келаверади.— Сўнг ҳасрат қилди:— Жаноб Клейн фирибгарликда устаси фаранглардан экан. Шахсий ишлардаги махфий белгиларнинг маъносини айтгиси келмади. Эсэсчилар фақат ўз манфаатларини кўзлашга одатланиб қолишган.

Шундай қилиб, Иоганн бутун оқшом ва ҳатто тунларни идорада ўтказа бошлади. Унинг ишдаги бу ғайрат-шижоати, фақат Ландсдорфнинг панд-насиҳатлари туфайлигина бўлмаса ҳам, унинг маслаҳатлари инобатсиз қолди деб бўлмасди. Иоганнинг узоқни кўзлаган ўз режаси бор эди: даставвал у ахборот етказиб турадиган чақимчиларни аниқлашга қарор қилди. Сирасини айтганда, Рейс «қуён»нинг сирини очиб, Иоганнинг қўлига калаванинг учини бериб қўйган эди, шунга асосланиб у идорадаги қоғозлар ичига шўнғиб кетди.

Иоганн силлиқ қутилардаги картотекаларга қўл теккизмади, ҳозирча уни маҳбусларнинг шахсий ишлари солинган папкалар ҳам қизиқтирмасди.

Унга биринчи навбатда озиқ-овқат таъминоти ведомостлари ва омбор мудирларининг хат-қоғозлари керак эди.

Бу ердаги ҳамма ҳарбий асирлар аста-секин силласи қуриб, ўлиб кетавериши керак. Ундан ташқари эсэсчиларнинг жазо усули ҳам очлик, штраф блокига тушганларга бўлса, мутлақо ҳеч нарса беришмайди.

Лагерда ҳаётни фақат овқат узайтириши мумкин. Шунинг учун ҳам эсэсчилар ўзларига керакли одамларни егулик билан мукофотлайдилар. Бу ерда «капо» деб ном олган блок старосталари қўшимча егулик олишади. Сотқинларга ҳам қўшимча егулик белгиланган, лекин улар учун энг олий мукофот тамаки ва шнапс ҳисобланади.

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида)

(Давоми бор).

● Спартакиада садолари

МАҒЛУБИЯТ САБАБЛАРИ НИМАДА?

Гандбол мусобақалари спортнинг бошқа турлари қатори ишқибозларни ҳаяжонга солиб, тўлқинлантиради. Сиз кўриб турган суратда ҳам гандбол мусобақасидан бир лавҳа акс эттирилган. Дарвоза олдида хавфли вазият.

Н. Надеждин фотоси.

Ўзбекистон оғир атлетикачилар терма командасидан ўрин олган ҳамма спортчиларнинг номлари кўпчиликка маълум. Чунончи, команда составидаги СССР биринчиликларининг бир неча бор иштирокчилари ва мукофотчилари, спорт мастерлари А. Хутуриди, Ю. Расчёскин, Э. Каримов, С. Муртазоевларни СССР халқларининг IV спартакиадасида иштирок этишлари бизга катта умид бағишлаган эди.

Оғир атлетикачиларимизнинг натижаларига якун ясамоқчи бўлсак, уларнинг ютуқ ва камчиликлари ҳақида бир мунча орқага назар ташлаб ўтишга тўғри келади.

Иккинчи спартакиадада (1959 йили) республикамиз полвонлари 8-ўринни, 1963 йилги Бутуниттифоқ кўригида (III спартакиада) 5-мукофотли ўринни қўлга киритиб, 3 ўрин илгари силжишган эди. Албатта, бундай ўрин анча юқори кўрсаткич.

Кейинги йилларда нима бўлди?

1966 йили Ашхобод шаҳрида ўтган СССР команда биринчилигида Ўзбекистон терма командаси охирги ўринлардан бирини эгаллади.

Республика терма командасининг бош тренери М. А. Мкртумян Москва сафарига отланаётган вақтда барча тренер ва спортчиларга қараб:— штангачиларимиз биринчи олтиликдан ўрин олишига ҳеч шак-шубҳа йўқ, деб ишонч билдирган эди.

Натижа қандай бўлди? Финал мусобақалар олдидан Рига шаҳрида икки ойлик ўқув-тарбия машғулотлари олиб борилди. Шу ерда бўлажак олишувларга замин тайёрланди. Шунинг учун ҳам машғулотларни қай йўсинда ўтганлиги билан танишамиз.

Командада 23 киши бўлиб, уларга фақатгина учта штангга анжоми берилди, холос. Ваҳоланки, Тошкентда ҳар икки-уч спортчига биттадан снаряд бириктирилган эди. Албатта, бу ҳам тайёргарликка салбий таъсир кўрсатди. Оқибатда командада тартиб-интизом сусайиб кетди.

Жумладан, А. Хутуриди, С. Муртазоев кабилар ўзбошимчалик қилиб, тренер М. А. Мкртумянни менсимай қўйди. Унинг йўл-йўриқларига кирмай, ўзларича шуғулланишди.

Аммо, ўтган даврда Ўзбекистон спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзидаги оғир атлетика спортини ёддан чиқарган жавобгар кишилар туфайли ишлар ўз ҳолига қўйиб юборилди, ҳеч қандай назорат олиб борилмади.

Бас, шундай экан, бу терма командамизнинг муваффақиятига путур етказди. Тартиб бузар ва ўзбошимчалик қилган спортчилар республикамиз шаънига доғ келтирдилар. Ўтган йили декабрь ойида СССР команда биринчилигида қатнашган Андрей Хутуриди бу гал ҳам команда юзини ерга қаратди. У тренерга бўйсунмади. Натижада ўз оғирлик вазнида ноль очко олиб, командамизни орқага тушириб юборди. Шунингдек, спортчилардан П. Ким, К. Маншуевлар охирги ўринларни олишди ва Ўзбекистон оғир атлетикачиларини 9-ўринга тушириб юборишди.

Агар спартакиада олдидан олиб борилган машғулотлар билан бир вақтда Ўзбекистон спорт жамиятлари ва ташкилотлари республика советидаги оғир атлетикага жавобгар шахслар ҳам спортчилар билан бир сафда туриб, иш олиб борганларида эди, бундай мағлубият бўлмаслиги аниқ эди.

Эндиликда мағлубият сабабларини объектив равишда аниқлаб, барча ташкилий ишларни қайта кўрмоқ лозим. Терма команда сафига ёш, истеъдодли, интизомли спортчиларни киритмоқ керак. Бўлажак муваффақиятимизга ҳозирданоқ замин тайёрлашимиз керак.

Ш. ҚОСИМОВ.

РАШК

ҲОДИСА

Қобил ака дам олиш куни «Ташавтомаш» заводининг олдидан ўтиб кетаётган эди. У Дўрмон кўчасидаги биринчи уй олдида икки йигитнинг муштлашаётганини кўриб қолди. Улардан бирининг қўлида пичоқ.

Қобил ака етиб келгунча, пичоқ йигит кўксига қадалган эди. Қонга бўялган пичоқни ушлаган Баҳодир жуфтакни ростлаган эди, Қобил ака уни тўхтатиб:— ўртоғингга раҳминг келмадими, деди.

— Сен ким бўласан, яхшиси ҳозироқ туёғингни шиқиллатиб қол, бўлмаса сен ҳам...

Милиция капитани Қобил ака қотил қўлидаги пичоқни самбо усулида қайириб олди. Шу пайт «Ташавтомаш» заводининг ишчиси Усмонов ёрдамга етиб келди. Қотил Куйбишев район милиция бўлимига олиб келинди.

Беш жойидан пичоқ урилган М. Исломов жароҳатнинг оғирлигидан тез ёрдам машинасида касалхонага етмасданоқ жон берди.

Қотилнинг ўз вақтида қўлга туширганлиги учун Қобил Инағомовга Куйбишев район милицияси жиноий ишлар қидирув бўлимининг бошлиғи милиция майори Ф. Нуриддинов раҳмат айтди. Қ. Инағомов шаҳар жиноий ишлар қидирув бўлими томонидан ҳам тақдирланди.

Қотил — Баҳодир Ҳалилович 1945 йилда Қибрай посёлкасида туғилган. Қибрай посёлкасидаги касалхонада шофёр бўлиб ишлайди.

Бу воқеа М. Исломовнинг Совет Армияси сафидан ўз бурчини ўтаб келганининг тўртинчи куни содир бўлди. У, армияга кетмасидан олдин, Одиловнинг ҳозирги хотинини танир эди. Шу куни улар кўчада тасодифан учрашиб қолдилар. М. Исломов у билан ҳол-аҳвол сўрашиб турганида Одилов келиб қолади ва нияти бузуқ йигит рашк ўтида куяди. Қандай бўлмасин, М. Исломовдан ўч олиш режаларини тузади.

Эртасигаёқ жоҳил Дўрмон кўчасида мақсадига эришди. Лекин қочиб қутулолмади. У тенгдоши М. Исломовни ўринсиз рашк билан нобуд қилди.

Қотил терговда М. Исломовни қасддан ўлдирганлигига иқрор бўлди. Баҳодир энди суд олдида жавоб беради.

С. ҲАСАНОВ.

Реклама ва эълонлар

РАДИО ТЎЛҚИНЛАРИДА

РАДИОДА

27

НОЯБРДА
ДУШАНБА

Биринчи

18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори (ўзбекча).
18.10 «Сиверко» халқ ансамблининг концерти.
18.40 Балетлардан рақслар.
19.20 Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт (татарча).
20.00 «Хоразмликлар ташаббуси қўллаб-қувватланмоқда» (русча).
20.10 «Музикали Тошкент» (русча).
20.45 «Беш йиллик илғорлари» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.00 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
21.55 Саломатлигингиз ҳақида икки оғиз сўз (ўзбекча).
22.15 Оқшом куйлари.
22.40 «ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ». Адабий эшиттириш (ўзбекча).
23.20 «Куйлар тинглаб дам оламиз».

Иккинчи

19.00 СССР халқларининг куйлари.
19.30 «Звезда Востока» журнали саҳифаларида (русча).
20.10 Ўзбек халқ куйлари.
21.00 «БИР ПИЕЛА ЧОЙ» деган ҳикоя (тожикча).
21.20 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси. Такрорий эшиттириш.

Учинчи

18.00 П. И. Чайковский. «Қиш тасаввури» деган концерт-очерк (ўзбекча).

РАДИОДА

28

НОЯБРДА
СЕШАНБА

Биринчи

8.25 Ўзбек опералардан парчалар.
9.30 Увертюралар.
10.10 Опереттлардан фантазиялар.
10.30 Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари.
11.15 Карл Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. Тарих фанлари кандидати М. Новиковнинг суҳбати (русча).
11.25 Ёш артистлар концерти.
12.15 Республика областлари театрлари артистларининг концерти.
13.30 Рус қўшиқлари ва рақслари.
18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори (ўзбекча).
18.10 Спорт эшиттириши ўзбекча).
18.40 Симфоник рақслар.
19.20 Қорақалпоқ куйлари.
20.00 «Ўзбекистон қурилишларида» радиожурнали (русча).
20.45 «Янги анъаналар» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.00 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.15 Кинофильмлардан қўшиқлар.
22.40 «Ўзбек ҳикоялари антологияси». Ҳ. Назир. «ТАКСИ» (русча).
23.20 Янги Тошкент бунёдкорлари учун концерт.

Иккинчи

7.15 Қурувчилар учун концерт.
8.25 Эстрада ансамбллари концерти.
19.00 М. Горький туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. ҲИКОЯЛАР (ўзбекча).
19.30 «Абадий барҳаётлар». Музикали-адабий композиция.
20.10 С. Юдаков. «Менинг Ватаним» кантатаси.
21.00 Шашмақомдан парчалар (тожикча).
21.30 Микис Теодаракис асарларидан концерт.

Учинчи

14.00 Фримль ва Столгардт. «Роз-Мари» опереттасининг монтажи.
17.30 «Генрик Венявский». Музикали ҳикоя.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАРГА

ТЕЛЕВИЗОРДА

27

НОЯБРДА
ДУШАНБА

Биринчи

Ўзбек тилида:

18.00 Болалар учун концерт.

Рус тилида:

18.20 Телевизион янгиликлар.
18.35 Реклама ва эълонлар.
18.45 Саноат ходимлари учун «Қизил тонг» номли фирмада» деган эшиттириш.
19.05 Н. Лукашев. «Ўлмасой». Телевизион пьеса.
19.50 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

19.55 Телевизион янгиликлар.
20.10 «Абадий янгиланиш». Ҳужжатли фильм.
21.15 Пайпоқ-трикотаж фабрикасидан репортаж олиб кўрсатилади.
21.35 Телевизион театр. Саид Аҳмад. «УФҚ». (Иккинчи қисми).

Иккинчи

Ўзбек тилида:

18.00 Ўқувчилар учун жамиятшунослик. «Капитализм — инсон душмани».
18.30 Иккинчи курс студентлари учун. Назарий механика. «Бир нуқтада кесишувчи кучлар системаси».

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.30 Ўқувчилар учун. «Икс плюс игрек».
20.30 «Фан — ишлаб чиқаришга». Телевизион журнал.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Музикали маяк.
21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. КПСС тарихидан. «Большевиклар биринчи рус революцияси даврида» деган эшиттириш.
22.00 «Голлар, очколар, секундлар».
22.15 Фигурали учиш бўйича олимпиада командалари ўртасидаги мусобақа. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.
00.45 М. Горький. «Қаҳрамонлар ҳақида ҳикоялар». Телеспектакль премьераси.
02.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида:

18.00 Теляангиликлар.
18.20 «СЎНГГИ ТУПЛАР». Бадиий фильм.
19.45 «Қишлоқ врачи». Телевизион поэма.
20.15 Эфирда куй.
20.25 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида:

20.30 Телеянгиликлар.
20.40 Киноочерк.
21.20 «Бешта севилган қўшиқ».
23.00 Эшиттиришлар программаси.

ТЕЛЕВИЗОРДА

28

НОЯБРДА
СЕШАНБА

Биринчи

Рус тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 М. Горький туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. «БОҒДА ЯШОВЧИЛАР». Бадиий фильм.

Ўзбек тилида:

19.55 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «Жонажон диёр ёшлиги».
20.55 Телевизион янгиликлар.
21.10 «Катта ҳаёт саҳифалари». Ҳужжатли фильм.
21.40 Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. «АДАБИЙ МЕРОСИМИЗ ОЙНАИЖАҲОНДА». (4-эшиттириш).
22.20 «Ҳам қўшиқ, ҳам симфония».

Иккинчи

Рус тилида:

17.30 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун. Географиядан машғулот.
18.00 Эстетика. «Ҳаёт ва санъатда комизм».
18.30 Иккинчи курс студентлари учун. Назарий механика. «Бир нуқтада кесишувчи кучлар системаси».

МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.45 Эшиттиришлар программаси.
19.50 Юқори синф ўқувчилари учун. «Улар бахтимиз учун курашганлар».
20.20 Интервидение. Белорус қўшиқлари.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. «Социализм сиёсий иқтисодидан» эшиттириш.
22.00 Музикали маяк.
22.10 «ЎЛДИРГАНЛИГИ УЧУН ҚАСОС». Бадиий фильм.
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 «Совға куйлар».
00.30 «Фактлар — аниқ далил». Халқаро программа.
01.20 Совет музикаси дурдоналари.
02.10 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

ОЛМАОТА КЎРСАТАДИ

«Радуга» ижодий бирлашмаси

17.00 Ўқувчилар учун. «Афсонага саёҳат».
17.20 «Экран — болаларга». Мультфильм.

«Қишлоқ оқшоми» программаси

17.40 «Чексиз уфқлар».
18.25 «Кўз ёши тўккан оқ қайинлар».

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

19.30 «Санъат манбаи». Илмий-омабоп фильм.
19.50 «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «Комсомолия сўзлайди».
20.15 «Сиз билан ёнма-ён». Телевизион бадиий фильм.
21.25 ДИЁР КУЙЛАРИ.

КИНОТЕАТРЛАРДА

27 НОЯБРДА

Паролнинг ҳожати йўқ,— «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» НАВОИЙ номли (кечқурун).

Жин— «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8 да).

Уша тунгги бўса— «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 9-45 минутда).

28 НОЯБРДА

Паролнинг ҳожати йўқ— «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Жин— «ЎЗБЕКИСТОН», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12, 4 ва кеч 8 да).

Уша тунги бўса— «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, кеч 6 ва 9-45 минутда).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 27/XI да **Тошболта ошиқ**, 29/XI да **Ёшликда берган кўнгил.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **«Беором юраклар» ёшлар коллективи гастроллари. Айиқлар аттракциони. Ургатувчи— Владимир Тин.** Билетлар сотилмоқда.

саноат ҳисоботи билан таниш бухгалтерлар, темир бетон буюмлари цехига технолог ва мастерлар, металл буюмлари цехи нормаловчилари

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев шоссеси, 23/25. (5, 7, 12, 17, 26, 55-автобусларнинг «УЗБУМ» бекати).

ТОШКЕНТ ЭЛЕКТРОН ТЕХНИКАСИ ЗАВОДИ

Ҳозирги замон электрон техникасининг энг қизиқарли мутахассислигига ўқитиш учун 8-10 синф ҳажмида маълумотли, 17 ёшдан кичик бўлмаган

ҚИЗЛАРНИ

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Завод турли касбдаги ишчиларни иш билан таъминлаш имкониятига эга.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 1-Май кўчаси, кадрлар бўлими (1, 2, 3, 4, 5, 13, 14-трамвайлар, 25, 18, 23-автобуслар, 1, 3-троллейбусларнинг «Дизельная» бекати).

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ»— Орган Ташкентского Горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор—В3.02.49 дан В3.02.58 гача, редактор ўринбосарлари— В3.29.33; В3.29.09; масъул секретарлар—В3.27.22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари—В3.29.42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими—В3.27.03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими—В3.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари—В3.29.70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—В3.27.57; ахборот бўлими—В3.65.57; эълонлар бўлими — В3.81.42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётлар босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 3068.